

В.Є. Ткач¹, Т.В. Гордеева², Л.І. Хананаєв¹, Г.В. Гордеева²

¹Івано-Франківський національний медичний університет

²Івано-Франківський обласний дерматовенерологічний диспансер

Сторінки вітчизняної дерматовенерології. В.Г. Гордєєв (1895—1967)

Минає 50 років від дня смерті і 112 років від дня народження відомого на Прикарпатті і свого часу Радянському Союзу лікаря-дерматолога, одного із фундаторів дерматовенерологічної служби Прикарпаття, першого головного лікаря обласного дерматовенерологічного диспансеру, лауреата державної премії III ступеня, кандидата медичних наук Гордєєва В'ячеслава Григоровича.

В'ячеслав Григорович Гордєєв народився 24 лютого 1895 року в станиці Олександрівській Ростовської області в багатодітній сім'ї викладача музики, навчався в гімназії. У 17 років вступив у Томський університет на медичний факультет, який закінчив у 1917 р.

Після закінчення університету був направлений у м. Павлоград Дніпропетровської області лікарем-дерматовенерологом, дещо згодом — у Катеринослав. 1929 р. його звинуватили в антирадянській діяльності, і як ворог народу відбував покарання в Гулагу, будував Біломорканал. Реабілітований у 1953 р. Від 1940 до 1941 р. працював лікарем-дерматовенерологом у Переяслав-Хмельницькому. Під час німецької окупації переховувався, співпрацював як лікар з партизанами. 1944 р. після звільнення України повернувся на роботу в Переяслав-Хмельницький районний дерматовенерологічний диспансер. У 1945-му був направлений головним лікарем Станіславського (нині Івано-Франківського) обласного дерматовенерологічного диспансеру з метою ліквідації спалаху венеричних хвороб, туберкульозу, трихофітії.

Ще до війни В'ячеслав Григорович зацікавився проблемою пухлин шкіри, зокрема причинами і особливостями їхнього розвитку, досліджував речовини, які гальмували розвиток злоякісних пухлин шкіри. Ці перші розробки було успішно завершено наприкінці 40-х років XX сторіччя. Практичним виходом стало створення лікарського засобу «Жидкість Гордєєва». Для введення діючої речовини під шкіру в ділянку ураження лікар В.Г. Гордєєв розробив спеціальну голку і методику. 17 лютого 1950 р. отримав авторське свідоцтво на винахід з пріоритетом від 14 лютого 1949 р. У 1951 р. за створення ефективного лікарського засобу проти раку шкіри лікаря Станіславського шкірно-венерологічного диспансеру В'ячеслава Григоровича Гордєєва відзначено Державною премією СРСР III ступеня. Водночас він дістав дозвіл на лікування пухлин шкіри в умовах обласного клінічного диспансеру. В центральних газетах, в газеті «Прикарпатська правда» було надруковано Рішення Комітету по Державних преміях про відзначення лікаря В.Г. Гордєєва. У березні 1951 р. в приміщенні обласного

драматичного театру імені Івана Франка відбулося урочисте зібрання громадськості Станіслава і області у зв'язку з визначною подією. На цьому засіданні з привітаннями виступали представники громадських організацій і медичної громадськості міста та області. У заключному слові лауреат Державної премії, кандидат медичних наук В'ячеслав Григорович Гордєєв висловив щире вдячність за високу винагороду. Зокрема говорив про перспективи боротьби з онкологічними хворобами і наголосив на значенні хіміотерапії — своєрідного «хімічного ножа» — у боротьбі з онкологічними недугами.

У п'ятдесяті роки Станіславський дерматовенерологічний диспансер став центром дерматоонкології. Хворі з пухлинами шкіри приїжджали на лікування «Рідиною Гордєєва» з усіх куточків Радянського Союзу. Успішно проліковано сотні хворих з доброякісними пухлинами, невусами, базаліомами, плоскоклітинним раком I–II стадії, початковими стадіями меланом. Лікар Гордєєв продовжував пошук, удосконалюючи власний спосіб лікування пухлин шкіри. 1953 року успішно випробувано нову фармацевтичну форму — пасту Гордєєва. Підсумком багаторічного

ефективного застосування рідини і пасту Гордєєва став успішний захист лікарем Гордєєвим кандидатської дисертації в 1953 р. та вихід у світ монографії «Новый метод лечения некоторых поражений кожи и слизистых оболочек». Рідину і пасту Гордєєва широко використовували дерматологи, онкологи, акушери-гінекологи, урологи. Після смерті В.Г. Гордєєва на кафедрі продовжили дослідження пухлин шкіри. У 1972 р. захищено кандидатську дисертацію «Деякі біохімічні показники порушення обміну у хворих на рак шкіри» (В.Є. Ткач). Вивчено обмін мікроелементів і металоферментів до і після лікування пухлин шкіри у 200 хворих. Лікували з використанням пасту Гордєєва.

Феномен доктора Гордєєва, на нашу думку, полягає в тому, що він практично одноосібно створив дієвий лікарський засіб, який одразу ж позитивно оцінили хворі та медична громадськість. З появою таких нових способів лікування, як кріодеструкція, лазеротерапія, інші методи хімічної деструкції (колхамін, ферезол), рідину і пасту Гордєєва незаслужено забуто. Проте спосіб Гордєєва назавжди залишиться в історії вітчизняної дерматоонкології.

Дані про авторів:

Ткач Василь Євтихійович, засл. лікар України, к. мед. н., доц. Івано-Франківського національного медичного університету 76018, м. Івано-Франківськ, вул. Галицька, 2. Тел. (067) 287-49-70

Гордєєва Тетяна В'ячеславівна, лікар-ординатор Івано-Франківського обласного дерматовенерологічного диспансеру

Хананаєв Леонід Іванович, д. мед. н., проф. Івано-Франківського національного медичного університету

Гордєєва Галина Володимирівна, ст. лаборант Івано-Франківського обласного дерматовенерологічного диспансеру